

Korte studies in Mattheüs (100)

De Bergrede (5)

In de vorige studie bestudeerden we de eerste zaligspreekking: 'zalig zijn de armen van geest'. Deze armen zijn de *ptochoi*. In zijn antwoord op de vraag van Johannes de Doper in Mattheüs 11:3 zegt de Heere dat aan deze *ptochoi* het Evangelie wordt verkondigd (Mat. 11:5). Het Evangelie is het Evangelie van het Koninkrijk der hemelen. Dat was Hij begonnen te prediken onder Israël. Dat bedoelde Hij dan ook in Zijn antwoord aan Johannes. Bij dat Evangelie hoorden al die tekenen die we ook verder terugvinden in datzelfde antwoord:

'blinden worden ziende en kreupelen kunnen lopen; melaatsen worden gereinigd en doven kunnen horen; doden worden opgewekt en aan armen wordt het Evangelie verkondigd.' (Mat. 11:5).

Dit antwoord aan Johannes heeft alleen zin als deze tekenen terug te vinden zijn in de Tenach. Dat kan ook niet anders. Dit is zo belangrijk om de Schrift te begrijpen dat ik het blijf herhalen. De Heere sloot in Zijn prediking aan op wat wij noemen het oude testament. Hij predikte onder het oude verbond. Zijn prediking was de prediking van het Koninkrijk der hemelen. In de vorige studie hebben we gezien dat de Heere en ook Johannes mogelijk gedacht hebben aan Jesaja 29:17-19.

Een andere tekst waarop de Heere Zijn antwoord baseert vinden we mogelijk in Jesaja 35:

'Dan zullen de ogen van de blinden worden opengedaan, de oren van de doven zullen worden geopend. Dan zal de kreupele springen als een hert, de tong van de stomme zal juichen.' (Jes. 35:5, 6).

Deze tekst staat natuurlijk niet op zichzelf. In dit hoofdstuk worden de grote veranderingen bejubeld die de komst van het Koninkrijk voor Israël met zich mee zullen brengen. Veranderingen voor de mensen, maar ook voor het land. Let alleen al op vers 1 en 2:

'De woestijn en de dorre plaatsen zullen vrolijk zijn, de wildernis zal zich verheugen en in bloei staan als een roos. Zij zal welig in bloei staan en zich verheugen, ja, zij zal zich verheugen en juichen.' (Jes. 35:1, 2).

Onderdeel van deze heilsboodschap is de wraak van God:

'Versterk de slappe handen, verstevig de wankelende knieën; zeg tegen de onbedachtzamen¹ van hart: Wees sterk, wees niet bevreesd! Zie, uw God! De WRAAK zal komen, de vergelding van God; Hij zal komen en u verlossen.' (Jes. 35:4).

Die wraak vinden we ook terug in het gedeelte dat ik in de vorige studie ook al noemde: Jesaja 61.

'De Geest van de Heere HEERE is op Mij, omdat de HEERE Mij gezalfd heeft om een blijde boodschap te brengen aan de zachtmoedigen. Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart en om voor de gevangenen vrijlating uit te roepen en voor wie gebonden zaten, opening van de gevangenis; om uit te roepen het jaar van het welbehagen van de HEERE en de dag van de WRAAK van onze God.' (Jes. 61:1, 2)

De inhoud van Jesaja 61 heeft treffende gelijkenissen met Jesaja 35. De wraak van God is slechts één overeenkomst. Het 'van hart' in 'de onbedachtzamen van hart' (Jes. 35:4) en 'de zachtmoedigen', de *ptochoi*, en 'de gebrokenen van hart' (Jes 61:1) zeggen ons hier ook iets in.

¹ Zij, die angstig zijn

Deze 'onbedachtzamen van hart' en 'gebrokenen van hart' herinneren ons aan 'de armen van geest' bij Mattheüs. 'Van geest' en 'van hart' zijn hier synoniem.

Maar Jesaja 61 heeft ons nog meer te zeggen. De tweede zaligspreking van de Heere in Mattheüs 5 is:

'Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden.' (Mat. 5:4).

'Zij die treuren' is in het Grieks *penthountes*. En ' vertroosten' is *parakaleo*.

Laten we nu verder lezen in Jesaja 61.

'Hij heeft mij gezonden [...] om uit te roepen het jaar van het welbehagen van de HEERE en de dag van de wraak van onze God;

*om alle treurenden te troosten;
om aangaande de treurenden van Sion te beschikken*

*dat hun gegeven zal worden
sieraad in plaats van as,
vreugdeolie in plaats van rouw,
een lofgewaad in plaats van een benauwde geest.'* (Jes. 61:2, 3).

De Septuagint geeft als vertaling voor 'de treurenden' *penthountas*² en voor 'troosten' weer een vorm van het werkwoord *parakaleo*.

Er is geen andere tekst in de gehele Tenach die ook maar zo dicht in de buurt komt van Mattheüs 5. Let hierbij ook weer op 'de benauwde geest' aan het eind van vers 3.

Kan het duidelijker? De Heere geeft met zijn zaligsprekingen een hint naar de profeet Jesaja en in het bijzonder naar hoofdstuk 61. Dat wordt ook bevestigd in het gedeelte dat de Heere leest als Hem in de synagoge de rol wordt gegeven. Dat gebeurde ook aan het begin van Zijn bediening en vond plaats omstreeks de bergrede in Mattheüs 5.

'En Hij kwam in Nazareth, waar Hij opgevoed was, en ging naar Zijn gewoonte op de dag van de sabbat naar de synagoge en Hij stond op om te lezen. En aan Hem werd het boek [de boekrol] van de profeet Jesaja gegeven en toen Hij het boek opengedaan had, vond Hij de plaats waar geschreven stond:

De Geest van de Heere is op Mij, omdat Hij Mij gezalfd heeft; Hij heeft Mij gezonden om aan armen het Evangelie te verkondigen, om te genezen wie gebroken van hart zijn, om aan de gevangenen vrijlating te prediken en aan blinden het gezichtsvermogen, om verslagenen weg te zenden in vrijheid, om het jaar van het welbehagen van de Heere te prediken. En toen Hij het boek dichtgedaan en aan de dienaar teruggegeven had, ging Hij zitten en de ogen van allen in de synagoge waren op Hem gevestigd. Hij begon tegen hen te zeggen: Heden is deze Schrift in uw oren in vervulling gegaan.' (Luk 4:16-20).

Wellicht dat de Heere de rest van Jesaja 61 ook heeft gelezen; in elk geval konden de toehoorders de tekst zelf wel afmaken.

In de volgende studie zullen we met dit gedeelte verder gaan.

² Dit is de accusativus meervoud van hetzelfde woord *penthountes* in Mattheüs 5.